

TÜRK İDARE HUKUKUNA YENİ BİR KATKI: ERİŞİM SAĞLAYICILARI BİRLİĞİ

Yrd. Doç. Dr. M. Artuk ARDIÇOĞLU*

Özet

İnternet, 21. yüzyıl toplumsal ve siyasal ilişkilerini yeniden yapılandırmıştır. Olumlu etkileri yanı sıra, özellikle siyasi iktidarlar tarafından olumsuz olarak nitelendirilen etkilerini en aza indirmek için bir dizi düzenleme yapılmıştır. Çıkış noktası çocukları ve gençleri kişisel gelişimlerinde zararlı olacak içeriklerden koruma olan bu tedbirler, ulusal ve uluslararası hukukta teminat altına alınmış düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile bilgiye erişme hakkı üzerinde de sınırlayıcı etkilere zemin hazırlamıştır. Türkiye’de bir kamu hizmeti olarak hukuki metinlerde yer alan internet hizmeti, internet güvenliğinin sağlanması özel amacına yönelik yeni bir tür kolluk faaliyetinin konusunu oluşturmaktadır ki bunu *internet kolluğu* olarak adlandırmak mümkündür. Bir özel hukuk tüzel kişisi olarak 06.02.2014 tarih ve 6518 sayılı Kanun ile kurulan Erişim Sağlayıcıları Birliği de bu kapsamda işlemler yapan ve erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamakla görevli bir kuruluş olarak düzenlenmiştir. Birliğe verilen görevler, temel hak ve özgürlüklerin kullanımı ve gerektiğinde sınırlandırılmasına yönelik özel bir tür idari kolluk faaliyeti olduğundan, tasarruflarına karşı idari yargıda dava açılabilir.

Anahtar Kelimeler: Erişim Sağlayıcıları Birliği, İnternet Güvenliği, İnternet Kolluğu, İdare Hukuku, Kamu tüzel kişiliği.

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı.

A NEW CONTRIBUTION TO TURKISH ADMINISTRATIVE LAW: THE UNION OF ACCESS PROVIDERS

Abstract

The internet has reshaped the social and political relations in the 21st century. Besides its positive impacts, several regulations have been issued to minimize its negative impacts especially so considered by political powers. These regulations, initially aiming to protect the individual development of children and adolescents from harmful contents, have prepared the ground for restrictive effects on freedom of speech and right to information, protected both by international and national law. Internet service prescribed as public service in legal texts of Turkey, have been the subject of a new kind of police activity, having the special aim to provide for internet security and which can be regarded as internet police. The Union of Access Providers established by Law dated 6 February 2014 and no. 6518 as a private legal entity, has been empowered to act in this framework and to restrict the internet access. Since the duties/powers conferred to the association are related to fundamental rights and freedoms and their eventual restrictions and constitute a special kind of administrative police authority, its decisions should be subject to judicial review before administrative courts.

Keywords: Union of Access Providers, internet security, internet police, administrative law, public legal entity

I- Giriş

İnternet olgusunun yarattığı yeni bir ilişkiler ağı vardır. Dünyada ve Türkiye’de kullanımı çok yeni olmakla beraber, yaygınlığı bundan etkilenmemektedir. Toplumsal yaşantının her alanına nüfuz etmiş; ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi bir dizi konuda geri dönüşsüz bir yol açmıştır. Bu belirleyici etkiye hukukun bigâne kalması mümkün olmamış ve Türkiye’de internet muhtelif düzenlemelere konu olmuştur. 16.06.2005 tarih ve 5369 sayılı *Evrensel Hizmet Kanunu*, kamu hizmeti niteliğinde gördüğü interneti, evrensel hizmet kapsamına almıştır. 05.11.2008 tarih ve

5809 sayılı *Elektronik Haberleşme Kanununda* da internet, klasik anlamda haberleşme hizmetinin dışında kalmakla beraber, elektronik haberleşme hizmeti olarak değerlendirilmiştir¹.

İnternet alanında ana düzenlemeleri getiren 04.05.2007 tarih ve 5651 sayılı *İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda*, 06.02.2014 tarih ve 6518 sayılı Kanun² (md. 85 ila md. 100) ile esaslı, 26.02.2014 tarih ve 6527 sayılı Kanunla³ (md. 15 ila md. 18) da rötüş değişiklikler yapılmıştır.

5651 sayılı Kanun, amaç ve kapsamını birinci maddesinde; “*içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenlemek*” olarak belirlemiştir.

Bu mücadelede, esas olarak belirli yükümlülükler getirmek, idari ve adli para cezaları vermek ve erişimin engellenmesi suretiyle yapılmaktadır. Erişimin engellenmesi, 5651 sayılı Kanunda “*(a)lan adından erişimin engellenmesi, IP adresinden erişimin engellenmesi, içeriğe (URL) erişimin engellenmesi ve benzeri yöntemler kullanılarak erişimin engellenmesi*” olarak tanımlanmıştır (md. 2/1 – ek o bendi).

Bu tanım sadece erişimin engellenmesi biçimini öngörmüş olup, erişimin engellenmesini gerektiren haller, bu kararı alacak ve/veya

¹ Türk hukukunda ve uluslararası hukukta internete ilişkin düzenlemelerin kapsamlı ve eleştirel bir incelemesi ve erişim engellenmenin tarihçesi için bkz., Yaman AKDENİZ, Kerem ALTIPARMAK, **İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır / Türkiye’de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme**, İHOP – İmaj Yayınevi, Ankara 2008. Ayrıca uluslararası hukukta internete ilişkin düzenlemeler için bkz.: Barış GÜNAYDIN, **İnternet Yayıncılığı ve İfade Özgürlüğü**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010, s. 49 vd.; Doğan KILINÇ, “*Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti*”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XIV, Y. 2010, Sa. 2, s. 407 vd..

² *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*, RG. 19.02.2014 – 28918.

³ *Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*, RG. 01.03.2014 – 28928.

uygulayacak makamlar, engellenmenin süresi, kararlara karşı başvuru yolları bakımından farklılıklar vardır. Aşağıdaki alt başlıklarda erişimin engellenmesi kararlarında farklılık arz eden hususlar genel hatları ile incelenecektir.

2- Erişimin Engellenmesini Gerektiren Haller

Erişimin engellenmesini gerektiren başlıca haller; belirli suçlara ilişkin olma, kişilik haklarını ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal, fikri ve sınâî hakları ihlal, şans oyunlarının düzenlenmesine ilişkin mevzuatı ihlal ve izinsiz sermaye piyasası faaliyeti yürütmedir. İnternet ortamında yayımlanan yazı, resim, video gibi bir içeriğin belirtilenlerden birine girdiğinin tespiti halinde, erişimin engellenmesine karar verilebilmektedir.

5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesi birinci fıkrası uyarınca, içeriği belirli suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe bulunan yayınlar hakkında erişimin engellenmesi kararı verilebilmektedir. Katalog suç olarak değerlendirilen bu suçlar iki kategoride düzenlenmiştir. Anılan fıkranın (a) bendinde 5237 sayılı *Türk Ceza Kanunundaki*; intihara yönlendirme (madde 84), çocukların cinsel istismarı (madde 103/1), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194), müstehcenlik (madde 226), fuhuş (madde 227) ve kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228) suçları yer almıştır. Ayrıca (b) bendinde 5816 sayılı *Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda* yer alan suçların bu kapsamda olacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlali Kanunun 6518 sayılı Kanunla değişik 9 uncu maddesinde, özel hayatın gizliliğinin ihlali ek 9/A maddesinde düzenlenmiştir. Kanunun değişiklikten önceki 9 uncu maddesi “*içerik nedeniyle hakları ihlâl edildiğini iddia eden kişi*” demek suretiyle kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin ihlalini kapsayan ve hatta daha da genişleten bir düzenlemeye yer vermişti. Değişiklik ile bu ihlaller farklı maddelerde düzenlenerek, erişimin engellenmesi kararını verecek makam ve biçimi bakımından bir ayrışma sağlanmıştır. Ancak Kanun, ne tür içeriklerin kişilik

haklarının veya özel hayatın gizliliğinin ihlalini oluşturacağını ne tahdidi ne de tadadı olarak belirtmiş, bu konudaki belirlemeyi ve aralarındaki farkı kararı verecek makamların değerlendirmesine bırakmıştır. Hukuki belirliliği sağlamaktan uzak bu düzenleme, uygulamada bir dizi yetki sorununu da beraberinde getirecektir.

5846 sayılı *Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun* ek 4 üncü madde değişik 3 üncü fıkrası uyarınca; Kanunda tanınmış hakları ihlal edilenlerin başvurusu üzerine üç gün içinde içeriğin çıkarılması, çıkarılmaması ve ihlalin devamı halinde cumhuriyet savcısının kararı üzerine içerik sağlayıcıya verilen hizmetin durdurulması düzenlenmiş ve ayrıca servis sağlayıcılara, bilgi içerik sağlayıcılarının isimlerini gösterir listeyi her ayın ilk iş günü Bakanlığa bildirme ve servis sağlayıcılar ile bilgi içerik sağlayıcılara, Bakanlıkça istendiği takdirde her türlü bilgi ve belgeyi verme yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak bu konuda çıkarılması öngörülen yönetmelik henüz mevcut değildir.⁴ Uygulamada, Fikri ve Sinai Haklar Ceza Mahkemeleri ve Hukuk Mahkemelerinin de erişimin engellemesi kararı verdikleri görülmektedir.⁵

5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ek 14 üncü fıkrası uyarınca, 5602 sayılı *Şans Oyunları Hasulatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunun* 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç)

⁴ **Ek Madde 4 – ...**

(Değişik üçüncü fıkra: 3/3/2004-5101/25 md.) Dijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla servis ve bilgi içerik sağlayıcılar tarafından eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin bu Kanunda tanınmış haklarının ihlali halinde, hak sahiplerinin başvuruları üzerine ihlale konu eserler içerikten çıkarılır. Bunun için hakları haleldar olan gerçek veya tüzel kişi öncelikle bilgi içerik sağlayıcısına başvurarak üç gün içinde ihlalin durdurulmasını ister. İhlalin devamı halinde bu defa, Cumhuriyet savcısına yapılan başvuru üzerine, üç gün içinde servis sağlayıcıdan ihlale devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmetin durdurulması istenir. İhlalin durdurulması halinde bilgi içerik sağlayıcısına yeniden servis sağlanır. Servis sağlayıcılar, bilgi içerik sağlayıcılarının isimlerini gösterir listeyi her ayın ilk iş günü Bakanlığa bildirir. Servis sağlayıcılar ile bilgi içerik sağlayıcıları, Bakanlıkça istendiği takdirde her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür. Bu maddede belirtilen hususların uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

⁵ <http://engelliweb.com/erisimi-engellenen-siteler-mahkeme-karari-yazanlar/>

bendinde tanımlanan kurum ve kuruluşlar⁶, kendi görev alanlarına giren suçların internet ortamında işlendiğini tespit etmeleri hâlinde, bu yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı alabilirler ve bu kararlar uygulanmak üzere Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na (Başkanlık) gönderilir. Atıf yapılan ilgili (ç) bendine göre bu kurum ve kuruluşlar, ilgili mevzuat çerçevesinde şans oyunu tertip etme hak ve yetkisine sahip kurumlar ile bu hak ve yetkinin devredildiği kurum, kuruluş ve özel hukuk tüzel kişilerini ifade etmektedir. Anılan hükümler uyarınca Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ve Türkiye Jokey Kulübü bu kapsamdaki kurum ve kuruluşlardandır. İlk ikisi kamu tüzel kişiliğini haiz iken, sonuncusu kamuya yararlı dernek statüsünde bir özel hukuk tüzel kişisidir.

Ayrıca, 06.12.2012 tarih ve 6362 sayılı *Sermaye Piyasası Kanununun* 99 uncu maddesi 3 üncü fıkrası uyarınca, izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde de erişimin engellenmesi mümkündür. İçerik ve yer sağlayıcılarının yurt içinde olması hâlinde, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan başvuru üzerine erişimin engellenmesine ilgili mevzuat uyarınca yargısal makamlarca karar verilmektedir. İlgili mevzuattan kasıt 5651 sayılı Kanun olacağından, bu konuda görevli yargısal makam sulh ceza hâkimi olacaktır. İçerik ve yer sağlayıcılarının yurt dışında bulunması hâlinde, Kurulun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (Kurum) tarafından erişimin engelleneceği anılan fıkrada düzenlenmiştir.

3- Erişimin Engellenmesi Kararını Alacak Makamlar

Erişimin engellenmesi kararını alacak makamlar da çeşitlilik göstermektedir. Bunlar yargısal makamlar, idari makamlar ve özel hukuk tüzel kişileri olarak üç grupta incelenebilir.

⁶ “ç) İlgili kurum ve kuruluş: İlgili mevzuat çerçevesinde şans oyunu tertip etme hak ve yetkisine sahip kurumlar ile bu hak ve yetkinin devredildiği kurum, kuruluş ve özel hukuk tüzel kişilerini,” ifade eder.

Esas olan, erişimin engellenmesi kararını hâkim veya mahkemenin vermesidir. Kanunun 8 inci maddesinde katalog suçlara bağlı olarak verilecek erişimin engellenmesi kararında yetkili yargısal makamlar belirlenmiştir. Soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından erişimin engellenmesi kararı verilebilecektir. Soruşturma evresinde cumhuriyet savcısı da bu yönde karar verebilmektedir. Ancak bunun için gecikmesinde sakınca bulunan bir hal olmalı ve yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunulmalıdır. Hâkim de kararını en geç yirmi dört saat içinde vermek durumunda olup, bu süre içinde onaylanmaması halinde koruma tedbiri cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılmak zorundadır. Madde kapsamında yargısal makamlar tarafından verilen erişimin engellenmesi kararları *koruma tedbiri* olarak adlandırılmaktadır.

Kanunun 9 uncu maddesinde kişilik haklarının, 9/A maddesinde özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak verilecek erişimin engellenmesi kararlarında yargısal makamların sürece katılımı düzenlenmiştir.

6518 sayılı Kanunla yeniden düzenlene 9 uncu madde uyarınca, yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilecektir. Sulh ceza hâkimi de yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlayarak, esas olarak sadece kişilik hakkını ihlal ettiğine hükmedilen yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğe erişimin engellenmesine hükmedecektir. Zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, hâkim URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde, gerekçesini de belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir.

Kanunun 9/A maddesi kapsamında erişimin engellenmesi, özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia edilen kişilerin Başkanlığa başvurusu ve Başkanlığın bu talebi uygulanmak üzere Birliğe göndermesi suretiyle veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine Başkanlık tarafından yapılmaktadır. Erişim bu şekilde engellendikten sonra yirmi dört saat içinde, talepte bulunanlar taleplerini sulh ceza hâkiminin kararına, Başkanlık ise kararını sulh ceza hâkiminin onayına sunar. Sulh ceza hâkiminin de kararını kırk sekiz saat içinde açıklayacağı düzenlenmiştir. Özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak erişimin engellenmesi öncelikle Başkanlık tarafından sağlanmakta, sonrasında yargısal makamların devreye girmesi söz konusu olmaktadır.

Kanunun 8 inci maddesi ek 15 inci fıkrası uyarınca, soruşturma aşamasında cumhuriyet savcısının talebi üzerine verilen hâkim kararı ile 9 uncu ve 9/A maddesine göre verilen hâkim kararı birden fazla sulh ceza mahkemesi bulunan yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenen sulh ceza mahkemeleri tarafından verilebilecektir.

Koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesine ilişkin kararlara karşı, 5271 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu* hükümlerine göre itiraz yoluna başvurulabilir.

İdari makamlarca alınabilecek erişimin engellenmesi kararlarında esas yetkili idare başkanlıktır. Kanunun 8 ve 9/A maddelerinde bu yetki Başkanlığa tanınmıştır.

Kanunun 8 inci maddesi birinci fıkrasında iki bent halinde düzenlenmiş bulunan katalog suçlar söz konusu olduğunda, Başkanlığın *idari tedbir* olarak erişimin engellenmesi kararı alma yetkisi, içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında veya yurtiçinde bulunmasına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde Başkanlık katalog suçların tamamı ile ilgili olarak erişimin engellenmesi kararını resen verebilmektedir. İçerik veya yer sağlayıcısının yurt içinde bulunması halinde ise Başkanlık katalog suçlardan sadece çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve fuhuş suçlarını oluşturan yayınlarla ilgili olarak bu yetkisini kullanabilecektir.

Anayasa Mahkemesi, *Youtube* kararında Başkanlığa Kanunun 8 inci maddesi dördüncü fıkrası ile verilen yetkinin; hukuki güvenliği ve belirliliği sağlamadığı, hangi sınırlama araçlarının kullanılacağına tam bir açıklıkla ortaya konulmadığı, kapsam ve sınırlarının öngörülmezliğine bağlı olarak kanunilik ilkesini ihlal ettiği gerekçeleriyle, anayasaya aykırılığını tespit etmiştir⁷. Ancak bireysel başvuru sonucu verdiği bu karar somut veya soyut norm denetimine ilişkin olmadığı için, hükmü iptal etmemiş ama anayasaya aykırılığını ilan etmiştir. Başkanlığın bu yetkisine dayanarak yaptığı bir işleme karşı idari yargıda açılmış bir iptal davasında, yargı merciinin hükmün anayasaya aykırılığını resen veya davacı tarafından ileri sürülmesi halinde ciddi bularak Anayasa Mahkemesine somut norm denetimi için başvurması beklenendir.

Başkanlık tarafından alınan erişimin engellenmesi kararları gereği yerine getirilmek üzere erişim sağlayıcılarına bildirilir ve bunlar tarafından derhal ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren yirmi dört saat içinde yerine getirilir. Kararın yerine getirilmemesi idari para cezası ve yetkilendirmenin iptali gibi yaptırımlara bağlanmıştır. Başkanlığın, idari tedbir olarak nitelendirilen erişimin engellenmesine ilişkin kararlarına karşı idari yargıda dava açılabilir.

Kanunun 9/A maddesinde düzenlenmiş bulunan özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda Başkanlık, yukarıda değinildiği üzere başvuru üzerine veya resen erişimin engellenmesini sağlamaktadır. İlki özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini ileri süren kişinin sulh ceza hâkimine başvurup bir karar alana kadar hakkını korumaya yönelik geçici bir tedbirdir. İlgilisi Başkanlığa başvurduğu andan itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkimine başvurmadığı takdirde, bu geçici tedbire son verilmek durumundadır.

Kanunun 9/A maddesi 8 inci fıkrasında düzenlenen, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine Başkanlık tarafından alınan erişimin engellenmesi kararı ise, uygulamasını sürdürmesi hâkimin onayına bağlanmış idari bir karardır. Başkanlık

⁷ B.No: 2014/4705, 29.05.2014, & 57 ve 63.

tarafından bu yöndeki kararın, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulmaması veya hâkimin kararını kırk sekiz saat içinde açıklamaması hallerinde kendiliğinden ortadan kalktığı kabul edilmelidir. Hâkimin Başkanlık kararını onaylaması bu kararı yargısal bir karara dönüştüreceğinden, bu karara karşı ceza muhakemesi sistemi içinde itiraz yoluna başvurulabilmelidir. Hâkimin Başkanlık kararını onaylamaması halinde ise erişimin engellenmesine Başkanlık tarafından derhal son verilmelidir. Bu da yargısal bir karar olduğundan aleyhine itiraz yoluna başvurulabilir.

Kanunun düzenlenişinde bir bütünlük olmadığı için belli kararlara karşı itirazın mümkün olmadığı kanısı oluşabilir. Bu da Kanunun muhtelif maddelerinde itiraz yolunun belli kararlar için özellikle zikredilmiş olmasından kaynaklanacaktır. Ancak bu durum şu şekilde değerlendirilmelidir, ceza muhakemesinin genel hükümlerine göre bir başvuru yolu var ise ve kimlerin başvurabileceği düzenlenmiş ise aksi öngörülmediği sürece bu yola başvurulabilecektir⁸. Ayrıca Kanunda yer verilmesi ya malumun ilanındır ya da genel hükümlere göre başvuru hakkı olmayan kişi ve kurumlara bu hakkı tanımak içindir. Bu bakımdan Kanunda bir kısıtlama olmadığı, yargısal kararların kesinliğinden bahsedilmediği sürece, özel olarak belirtilmemeye itiraz yolunun kapalı olduğu gibi özel bir anlam yüklenmemelidir.

Başkanlığın, Kanunun 8 ve 9/A maddeleri uyarınca yukarıda açıklanan erişimin engellenmesi kararı alabilme yetkisi, 9 uncu maddede düzenlenen kişilik hakkının ihlali durumunda bulunmamaktadır.

⁸ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “*itiraz olunabilecek kararlar*” başlıklı 267 inci maddesinde “(h)âkim kararları ile kanunun gösterdiği hâllerde, mahkeme kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir” hükmü yer almaktadır. Erişimin engellenmesi kararı koruma tedbiri olarak sadece kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilmekte olup, diğer hallerde hâkimlik kararı ile verilmektedir. Hâkimlik kararlarına karşı itiraz ise kaide olarak belirlenmiştir (Nurullah KUNTER, Feridun YENİSEY, Ayşe NUHOĞLU, **Muhakeme Hukuku Dahı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, Onsekizinci Bası, Beta, İstanbul Ekim 2010, s. 1670 vd.).

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu gibi idari organlarda belirli hallerde erişimin engellenmesi kararı veren idari makamlardır. Özel hukuk tüzel kişileri olan Türkiye Jokey Kulübü ve Erişim Sağlayıcıları Birliği de bu yönde karar alabilmektedir.

Erişim Sağlayıcıları Birliğine ilişkin genel değerlendirme, uygulamada idare hukuku açısından doğurabileceği olası sonuçları çözümlenmeye yönelik olarak ancak anayasaya aykırılık potansiyeline girilmeden aşağıdaki başlıkta yapılacaktır.

4- Erişim Sağlayıcıları Birliği

Erişim Sağlayıcıları Birliğine (Birlik) ilişkin düzenleme, 6518 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesi ile 5651 sayılı Kanuna eklenen 6/A maddesinde yer almaktadır. Madde ile özel hukuk tüzel kişisi olan Birlik kurulmuştur⁹. Birliğin kuruluş amacı, 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamaktır. Çalışma usul ve esasları, Kurum tarafından onaylanacak Tüzükle belirlenir ve Kurumun Tüzüğü uygun bulmasını müteakip faaliyetine başlar. Birlik, 5809 sayılı *Elektronik Haberleşme Kanunu* kapsamında yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılmasıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluştur.

İnternet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin üyelikleri zorunlu olup, aksi takdirde faaliyette bulunamazlar. Kanuna 6518 sayılı Kanunla eklenen geçici madde 3 ile, Birliğin kuruluşunun bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde tamamlanması öngörülmüştür. 6518 sayılı Kanun, Resmi Gazete'nin 19.02.2014 tarihli nüshasında yayımlanmış ancak Birliğin kuruluşu öngörüldüğü tarih sonrasında da gerçekleştirilememiştir. Belirtilen sürede Birliğin kuruluşu tamamlanamadığından, üçüncü fıkra uyarınca, Kurum tarafından internet servis sağlayıcılarına ve internet erişim hizmeti veren

⁹ Kanunla tanınan bu özel hukuk tüzel kişiliğinin, özel hukuktaki hangi hukuki yapıya dahil edilebileceğinin yanıtı, merakla, özel hukukçulara bırakılmıştır.

diğer işletmecilere bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde biri oranında idari para cezası uygulanması gereği ortaya çıkmıştır. Zira madde ile idari para cezasının sebep ögesi belirlenmiş ve konu ögesinde ise idareye bir takdir alanı bırakılmamıştır. Gecikme nedeni Kurumdan kaynaklanmadığı sürece, idarenin bu konudaki yetkisi bağlı yetkidir.

Öncelikle, mevcut internet servis sağlayıcıları ile erişim hizmeti veren işletmecilerin en az dörtte birinin katılımıyla Birlik Tüzüğü'nün imzalanması ve bu Tüzüğü'nün Kurum tarafından incelenerek uygun bulunması gerekmektedir. Birlik ancak bu uygun bulma sonrasında faaliyete başlayabilecektir. Birliğin kurulmasını müteakip en geç bir ay içinde de hâlen üye olmayan internet servis sağlayıcıları ve erişim hizmeti veren işletmeciler üyeliklerini tamamlamak zorundadır. Aksi takdirde, üye olmayan internet servis sağlayıcılarına veya internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilere, Kurum tarafından bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde biri oranında idari para cezası uygulanır (geçici md. 3/4). Bu idari para cezasının uygulanmasında da Kurumun yetkisi bağlı yetkidir.

5651 sayılı Kanun ek madde 6/A-9, Birliğin gelirlerinin, giderlerini karşılayacak miktarda belirlenen ve üyeleri tarafından ödenecek ücretlerden oluşacağı, bir üyenin ödeyeceği ücretin, üyelerin tamamının net satış tutarı toplamı içindeki o üyenin net satışı oranında belirleneceği, süresinde ödenmeyen ücretlerin Birlikçe kanuni faizi ile birlikte tahsil edileceği gibi ayrıntılara da yer vermiştir. Üyelerin ödeme dönemleri, yeni katılan üyelerin ne zamandan itibaren ödemeye başlayacağı ve ödemelere ilişkin diğer hususların Birlik Tüzüğü'nde belirleneceği de hüküm altına alınmıştır.

Birliğin kuruluş amacı, 5651 sayılı Kanununun 8 inci maddesi kapsamında olan katalog suçlara ilişkin koruma ve idari tedbir dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasını sağlamaktadır. Bu cümleden olmak üzere, Kanununun 9 uncu maddesinde düzenlenen kişilik haklarının ihlali ve 9/A maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğinin ihlali nedenlerine bağlı olarak verilen erişimin engellenmesi kararları Birlik

marifetiyle erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirilecektir. Anılan maddeler kapsamında hâkim veya Başkanlık tarafından alınan erişimin engellenmesi kararları gereği için Birliğe gönderilecek, bu tebligat erişim sağlayıcıya yapılmış sayılacaktır. Kararların uygulanması amacıyla gerekli her türlü donanım ve yazılımı sağlamakla yükümlü erişim sağlayıcı da erişimi engelleyecektir.

5651 sayılı Kanun ek madde 6/A-8 de, Birliğin kendisine gönderilen mevzuata uygun olmadığını düşündüğü kararlara itiraz edebileceği düzenlemesine de yer verilmiştir. Görece basit olan bu hüküm, üç yönden değerlendirilmeyi gerektirmektedir. Sorular şunlardır: Hangi kararlar? Ne tür bir başvuru? Mevzuata uygunluk neleri kapsar?

Anılan maddenin 6 ve 7 nci fıkraları uyarınca, Kanunun 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararları Birlik dolayısıyla erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilecektir. Bu nedenle sadece Kanunun 9 ve 9/A maddeleri uyarınca erişimin engellenmesi değil, diğer kanunlarda düzenlenen erişimin engellenmesine ilişkin kararların yerine getirilmesi de bu kapsamda olacaktır. Bir başka anlatımla, yukarıda yer verilen 5846 sayılı *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu*, 5602 sayılı *Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun*, 6362 sayılı *Sermaye Piyasası Kanunu* çerçevesinde yetkili makam ve hatta özel hukuk tüzel kişilerince alınan kararları da madde içermektedir.

Maddenin kapsamı bu denli genişletildiğinde ikinci sorunun yanıtı daha da müşkül hale gelmektedir. Öncelikle itiraz kelimesinden yola çıkılarak, bunun itiraz kanun yolunu kapsadığı söylenebilir. Bu durumda itirazı, Kanunun 9 uncu maddesinde düzenlenmiş bulunan kişilik haklarının ihlali durumunda sulh ceza hâkimi tarafından verilecek kararlara karşı yapılacak kanun yolu başvurusuna hasretmek mümkün olabilecektir. Belirtilen hükmün 6 ncı fıkrasında taraflara tanınan, 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu* hükümlerine göre itiraz yoluna başvurma imkânının Birlik için de tanındığı sonucuna varılabilir. Benzer şekilde Kanunun 8 inci maddesi uyarınca koruma

tedbiri olarak yargısal makamlarca verilen erişimin engellenmesi kararlarına karşı, Başkanlığa ceza muhakemesi usulü kapsamında itiraz etme imkânı verilmiştir.

Ancak maddenin yazılımı, son belirtilen durumu aşan bir ifadelendirmeyi benimsemiş, diğer hükümlerde olduğu gibi 5271 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanununa* gönderme yapmamıştır. Bu nedenle Kanunun 9/A maddesi uyarınca özel hayatın gizliliğinin ihlali nedeniyle Başkanlığa yapılan başvurunun Birliğe erişimin engellenmesi için gönderilmesi durumunda, Birlik bu karara karşı da itiraz edebilecektir. Bu itirazı ise doğal olarak bir idari itiraz olacaktır. Ayrıca yukarıda zikredilen 5651 sayılı Kanun dışındaki kanunlar uyarınca verilen erişimin engellenmesi kararlarına karşı da Birlik itiraz edebilecektir. Bu itirazlarının sonucuna göre de Birliğin, erişimin engellenmesi kararlarına karşı idari yargıda iptal davası açma olanağı olacaktır.

Mevzuata uygunluk ifadesi de değerlendirme alanının sınırlarını genişletici mahiyettedir. Sadece erişimin engellenmesine ilişkin ilgili mevzuatta öngörülen usullere uyulmasının ötesinde, erişimin engellenmesi kararının bir bütün olarak hukuka uygunluğunun belirlenmesini de kapsar. Bu anlamda başta Anayasa olmak üzere, iç hukukun parçası olmuş uluslararası hukuk metinleri de mevzuata uygunluk değerlendirmesinin kriterlerinden olacaktır. Birlik, engelleme kararına konu içeriğin kişilik haklarını ve özel hayatın gizliliğini ihlal edip etmediğini, içeriğin ifade hürriyetinin kullanımı mı olduğunu, sair kanunlar uyarınca verilen engelleme kararlarının ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğunu değerlendirecektir. Kanunun ifadesi ile, *mevzuata uygun olmadığını düşündüğü kararlara* karşı itiraz etmesi söz konusu olacaktır.

Birliğe verilmiş en tartışmalı yetki Kanunun 9 uncu maddesi 9 uncu fıkrasında yer almaktadır. Hüküm uyarınca, kişilik hakkının ihlal edilmesine bağlı olarak hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu yayının veya aynı mahiyetteki yayınların başka internet adreslerinde de yayınlanması durumunda, ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat

edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır. Erişimin engellenmesi kararının, kişilik hakkının ihlal ettiğine hükmedilen yayın, kısım, bölüm ile ilgili olması esas olmakla beraber; sulh ceza hâkimi, URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde, gerekçesini de belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir. Bu durumda Birlik, hakkında erişimin engellenmesi kararı verilen bir yayın söz konusu olduğunda, bu yayının bir başka internet adresinde de yer alması veya bu yayınlı aynı mahiyette olduğunun değerlendirilmesi durumunda, yargı organınca yeni bir karar alınması gerekmez, ilgilinin başvurusu üzerine mevcut kararı bu adres için de uygulayacaktır. Birlik özellikle bu fıkra ile, sadece erişimin engellenmesi kararlarını uygulama mevkiinde olan teknik bir hukuki yapı olmaktan çıkmış, hukuki değerlendirmesine göre icrai kararlar alabilen bir yapıya kavuşmuştur.

Yargı kararı olmaksızın yapılan bu müdahaleyi, bir istisna oluşturması bakımından dar yorumlamak gerekmektedir. Anılan fıkrada internet adresine vurgu yapıldığından, Birlik internet sitesindeki tüm yayına ilişkin bir engelleme yapamaz. Hakkında erişimin engellenmesi kararı verilmiş bir içerik ile aynı veya aynı mahiyette olduğunu tespit etmesi halinde, sadece bu yayının yer aldığı internet sitesindeki ilgili internet adresi için mevcut kararı uygulayabilecektir. Zira internet sitesinin tümüne ilişkin kararı verme yetkisi, maddenin 4 üncü fıkrası uyarınca hâkime ait olup, zorunlu olmadıkça ve kararda gerekçesi belirtilmedikçe de verilemez.

Asıl sıkıntılı husus ise neyin *aynı mahiyette* olduğunun tespiti ve bu nitelendirmenin *Birlik* tarafından yapılıp yapılamayacağıdır. Aynı mahiyetin tespiti, içeriksel bir değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Mevcut karara konu yayın ile birebir örtüşmese de yöneldiği sonuç bakımından ilgili kişinin kişilik hakkını ihlal eder mahiyette olmalıdır. Nelerin kişilik hakkının kapsamına dâhil olduğu ve hangi hallerin bir ihlal oluşturduğu muhatabının veya içeriği sunanın toplumsal ve siyasal

konumu, yayının yöneldiği kitle, ifadenin demokratik toplum açısından gerekliliği gibi bir dizi hukuki sorunun tartışılmasını ve bunlara göre karar verilmesini zorunlu kılmaktadır. Muhatabın kişilik hakkını korumak ne denli önemliyse, bunun karşısında yer alan düşünceyi açıklama özgürlüğü ve bilgiye ulaşma hakkı da o denli önemlidir. Tüm bu nedenlerle de erişimin engellenmesi yönünde karar verme yetkisi yargı organına tanınmıştır.

Bu fıkra ile Birliğe şartları, sınırları ve biçimi kanunla yeterince belirlenmemiş bir yetki verilmiştir. Yukarıda yer verildiği üzere, Anayasa Mahkemesi, *Youtube* kararında Başkanlığa Kanunun 8 inci maddesi dördüncü fıkrası ile verilen yetkinin, hukuki güvenliği ve belirliliği sağlamadığı gerekçesiyle, anayasaya aykırılığını tespit etmiştir. Benzeri bir durum bu hüküm için de geçerli olup, Anayasa Mahkemesinin önüne soyut veya somut norm denetimi yoluyla veya bireysel başvuru ile gitmesi durumunda anayasaya aykırılığı tespit edilecektir.

İkinci önemli husus, bu fıkra kapsamındaki değerlendirmenin yapılması ve sonuçta erişimin engellenmesi kararı alınması yetkisinin özel hukuk tüzel kişiliğine sahip Birliğe tanınmasıdır. Birliğin tüzel kişiliğinin türüne ilişkin Kanunda açık bir nitelendirme yapılmasa idi, Türkiye Futbol Federasyonu, Kalkınma Ajansları ve benzeri örneklerde olduğu gibi, kamu tüzel kişisi olarak nitelendirilmeyi gerektiren özelliklere sahip olduğu sonucuna varılabilecekti¹⁰. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile bilgiye ulaşma hakkının kullanımına ve sınırlanmasına ilişkin hususlar kamu gücünün kullanımını gerektirmektedir. Birlik tek taraflı iradesi ile hukuki sonuç doğuran bir işlem yapmaktadır. Kolluk faaliyeti kapsamında yapılan bu işlem, idarenin kanundan aldığı bir yetkiye dayanmalıdır. Burada ise organik anlamda idare olmayan Birliğin, fonksiyonel anlamda idari bir faaliyeti söz konusudur. İdare hukukunda, genel kolluk

¹⁰ Kamu tüzel kişiliğinin tespitinde kullanılan ölçütler için bkz.: Metin GÜNDAY, **İdare Hukuku**, 10 Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2011, s. 78 vd.; Kemal GÖZLER, **İdare Hukuku**, C. I, İkinci Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa Ekim 2009, s. 171 vd.; Yahya K. ZABUNOĞLU, **İdare Hukuku**, Cilt I, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, s. 135 vd..

yetkilerinin özel kişilerce kullanılmayacağı yönünde yargı kararlarında¹¹ ve doktrinde kabuller olmakla beraber günümüz yönelimi farklılaşmaktadır¹². Özellikle 10.06.2004 tarih ve 5188 sayılı *Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun* ile aslında idari kolluk faaliyetinden farklı olmayan bir dizi faaliyetin özel hukuk kişilerince üstlenilmesi ve dar anlamda kamu görevlisi sayılmayan personel tarafından yürütülmesi sağlanmıştır¹³. Birlik, internet güvenliğini sağlama özel amacına yönelik olarak internet kolluğu faaliyeti yürütmektedir¹⁴. Organik anlamda idarenin içinde yer almaması, işlemlerinin fonksiyonel anlamda idari işleve dâhil olmaması sonucunu doğurmayacaktır. Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay'ın, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfına ilişkin kararlarında olduğu gibi, özel hukuk tüzel kişilerinin idari faaliyetlere “*bitişen*” faaliyetler yürütmesi ve “*kamu tüzel kişiliğine yaklaşan yeni tür müessese*”ler olarak değerlendirilmesi mümkündür¹⁵.

¹¹ AYM, E. 1985/11, K. 1986/29, k.t. 11.12.1986, RG. 18.04.1987-19435. Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verme idarenin kolluk faaliyetlerinin içinde yer aldığından ancak memurlar ya da diğer kamu görevlilerince yerine getirilebilecek asli ve sürekli görevlerden olduğu gerekçesiyle, belediye ve valilikler dışında yeminli serbest mimarlık ve mühendislik bürolarınca da yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verilebilmesini mümkün kılan hükümler Anayasanın 128 inci maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. GÜNDAY, age., s. 583 vd..

¹² Şeref GÖZÜBÜYÜK, Turgut TAN, **İdare Hukuku**, Cilt I Genel Esaslar, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s.764.

¹³ Şeref GÖZÜBÜYÜK, Turgut TAN, *ibid.* s. 765 vd.; Kemal GÖZLER, **İdare Hukuku**, C. II, s.533 vd..

¹⁴ Genel idari kolluğun yöneldiği kamu düzenini sağlama amacından farklı bir amaç güden özel kolluk tanımlaması için bkz. GÜNDAY, age., s. 297; Kemal GÖZLER, **İdare Hukuku**, C. II, İkinci Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa Ekim 2009, s. 492 vd..

¹⁵ UYM. E.1999/1 K.1999/11 k.t. 03.05.1999; DİDDK., E.2006/2958 K.2010/910 k.t. 06.05.2010. Benzer yöndeki kararlar için bkz.: konut tahsisi işlemlerine ilişkin Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Kararı, D. 5. Daire, E.2000/476 K.2000/1516 k.t. 17.05.2000; Diyanet Vakfı Kararı, D. 5. Daire, E.2000/624 K.2003/1085 k.t. 01.04.2004; Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Konut Yönetmeliği'nde değişiklik talebinin reddine ilişkin karar, D. 5. Daire, E.2012/3809 K.2013/721 k.t. 07.02.2013. Özel hukuk kişilerinin idari işlemleri ve idari yargıya konu olmasına ilişkin örnek ve açıklamalar için bkz.: Turgut TAN, **İdare Hukuku**, Turhan Kitabevi, Ankara 2011, s.678 vd.. İdari yargıda davalının daima idare olduğu yönündeki görüş için bkz.: Şeref GÖZÜBÜYÜK, **Yönetmelik Yargısı**, 30. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s.199 ve

Birlik açısından bakıldığında ise şu sonuca varılması olasıdır: Birlik, her ne kadar özel hukuk tüzel kişiliğini haiz olsa ve oluşumunda kamu personeli yer almasa da; kuruluşunun kanunla yapılmış olması, faaliyete başlayabilmesinin Tüzüğü'nün idarece uygun bulunması ve onaylanması şartına bağlanması, kurulmanın ve üyeliğin zorunlu tutularak cezai tehdit öngörülmesi ile kendisine verilen kamusal görevler birlikte değerlendirildiğinde “*kamu tüzel kişiliğine yaklaşan bir müessese*”dir.

Bu nedenlerle Birliğin 5651 sayılı Kanununun 9 uncu maddesi 9 uncu fıkrası uyarınca yapacağı erişim engellemeleri, idari bir yetkinin kullanımı sonucu yapılmış idari işlemlerdir. İcrai nitelikteki bu idari işlemlere karşı da özel ehliyet koşullarını taşıyanlar tarafından iptal ve/veya tam yargı davası açılması mümkündür. Husumetin ise doğrudan Birliğe yöneltilmesi gerekmektedir. Birlik merkezi Ankara’da olduğundan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 32 ve madde 36 uyarınca, Birliğin erişimin engellenmesine ilişkin tasarruflarına karşı açılacak iptal ve tam yargı davalarında Ankara İdare Mahkemesi görevli ve yetkilidir.

5- Sonuç

Bir özel hukuk tüzel kişinin kamusal yetkilerle donatılması, kamu hizmetinin yürütülmesi faaliyetine katılması idare hukukunun reddetmediği ve alanı gitgide genişleyen bir yönelimdir. Kolluk faaliyetlerinin yürütülmesinin ise idarenin tekelinde olduğu kabul edilmektedir. Ancak özel güvenlik hizmetlerinde olsun, yapı denetimine ilişkin düzenlemelerde olsun bu tekel kırılmaya başlanmıştır. Türk idare hukukunda ve idari yargı uygulamasında tartışmalı bir diğer husus ise özel hukuk tüzel kişilerine karşı idari yargıda dava açılıp açılmayacağıdır. Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay kararları ile kısmen bu yol açılmıştır. Erişim Sağlayıcıları Birliği de her ne kadar özel hukuk tüzel kişisi olarak öngörülse de, kuruluş biçimi, üyeliğin zorunlu tutulması ve kolluk alanına ilişkin görev ve yetkiler tanınması hususları birlikte değerlendirildiğinde

s.374, Halil KALABALIK, **İdari Yargılama Usulü Hukuku**, Seyran Yayınları, Konya 2011, s. 250.

kamusal nitelikte bir yapı olarak değerlendirilmelidir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca onaylanması öngörülen Tüzüğü düzenleyici bir idari işlem, erişimin engellenmesi konusunda yaptığı tasarruflar da idari işlem olarak nitelendirilmelidir. Bu idari işlemler nedeniyle menfaatleri ihlal edilenlerin iptal, kişisel hakları doğrudan muhtel olanların ise tam yargı davası açması ve husumetin Birliğe yöneltilmesi kabul edilmelidir. Zaman içinde, bu kabulün kamu hizmetinin yürütülmesini üstlenen özel hukuk tüzel kişilerine de teşmil edilmesi beklenendir. Zira idari yargı, salt organik anlamda idarenin yargılandığı bir yargı düzeni olmayıp, esas olarak idari faaliyetin öngörülen kamusal kurallara uygun yürütülüp yürütülmediğini denetleyen ve bu nedenle de genel yargıdan ayrılmış ve uzmanlaşmış bir yargı koludur. Aslı olan davalının sıfatı değil, uyuşmazlığa konu işlem veya eylemin bir idari faaliyetin yürütülmesine ilişkin olmasıdır.

KAYNAKÇA

- AKDENİZ, Yaman / ALTIPARMAK, Kerem: **İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır / Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme**, İHOP – İmaj Yayınevi, Ankara 2008.
- GÖZLER, Kemal: **İdare Hukuku**, C. I - C. II, İkinci Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa Ekim 2009.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref: **Yönetmelik Yargısı**, 30. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2010.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref / TAN, Turgut: **İdare Hukuku**, Cilt I Genel Esaslar, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.
- GÜNAYDIN, Barış: **İnternet Yayıncılığı ve İfade Özgürlüğü**, Adalet Yayınevi, Ankara 2010.
- GÜNDAY, Metin: **İdare Hukuku**, 10 Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2011.
- KALABALIK, Halil, **İdari Yargılama Usulü Hukuku**: Seyran Yayınları, Konya 2011.
- KILINÇ, Doğan: “*Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi ve İfade Hürriyeti*”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XIV, Y. 2010, Sa. 2, s. 407-454.
- KUNTER, Nurullah / YENİSEY, Feridun / NUHOĞLU, Ayşe: **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, Onsekizinci Bası, Beta, İstanbul Ekim 2010.
- ZABUNOĞLU, Yahya K.: **İdare Hukuku**, Cilt I, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.